

TIMO SAAVALAINEN

Hyväksyvällä katseella ja päätäväisellä otteella

Suomalaisessa koulussa tarvitaan kasvattajien salaliitto. Sen jäsenet eivät kokoonu kellareissa eivätkä lähetä toisilleen salattuja viestejä.

Silti ajatus on yksinkertainen:

lapsen silmissä koulun aikuisten pitää näyttäytyä yhtenäisenä joukkona turvallisia aikuisia, joilla on homma hallussa.

Viime vuosikymmeninä koulua on kehitetty monin tavoin hyvistä lähtökohdista. Oppilaita on haluttu kuunnella enemmän ja heidän yksilöllisiä tarpeitaan huomioida tarkemmin. Samalla olemme kuitenkin ajautuneet tilanteeseen, jossa oppilaalle ei aina muodostu selvää vastuuta omasta käytöksestään tai koulutehtäviensä hoitamisesta.

Jos tehtävät jäävät tekemättä, etsimme helposti syitä oppilaan ulkopuolelta. Jos käyttäytyminen on haastavaa, pohdimme ensimmäiseksi, mikä järjestelmässä tai aikuisissa on mennyt pieleen. Tarkoitus on hyvä: oppilasta ei haluta syyllistää.

Mutta kasvatuksessa on yksi asia, jota ei voi kiertää. Kasvaakseen ja kehittyäkseen oppilas tarvitsee turvallisen aikuisen.

Koulun arjessa tämä näkyy yksinkertaisissa tilanteissa. Oppilas ei tee tehtäviä, myöhästyy tunnilta tai viettää oppitunnin kännykän kanssa. Jos aikuiset reagoivat tilanteisiin eri tavoin, oppilas oppii nopeasti, ettei kukaan oikeastaan pidä kokonaisuutta käsissään.

Kun aikuiset toimivat johdonmukaisesti ja tukevat toisiaan, viesti on toinen. Oppilas voi protestoida ja joskus myös epäonnistua, mutta hän tietää samalla, että aikuiset eivät väisty. He ovat paikalla ja tarkoittavat sitä, mitä sanovat.

Monessa koulussa aikuiset ovat kuitenkin alkaneet epäillä omaa rooliaan. Pelätään, että rajoja asettamalla loukataan oppilasta tai toimitaan väärin. Auktoriteetti tuntuu epävarmalta, ja seurauksena syntyy paradoksi: kun aikuiset vetäytyvät, lasten turvattomuus kasvaa.

Siksi kasvattajien salaliitto tarvitaan. Salaliiton idea on yksinkertainen: oppilaan silmissä koulun aikuiset muodostavat yhtenäisen joukon. He katsovat hyväksyvästi, mutta pitävät samalla suunnan. He tukevat toisiaan ja pitävät yhdessä kiinni siitä, mitä koulussa pidetään tärkeänä.

Hyväksyvä katse ei tarkoita sitä, että

kaikki teot hyväksytään. Sen taustalla on ajatus jokaisen ihmisen jakamattomasta arvosta. Oppilas, opettaja ja huoltaja ovat kaikki yhtä arvokkaita ihmisinä – myös silloin, kun elämä on antanut toisille vähemmän eväitä kuin toisille. Ihmisen ehdoton hyväksyminen ei kuitenkaan tarkoita tekojen hyväksymistä. Päinvastoin: juuri siksi, että ihminen on arvokas, hänen teoillaan on merkitystä. Hyväksyvä katse kohdistuu ihmiseen, mutta päättäväinen ote tekoihin.

Kun koulun aikuiset toimivat näin, syntyy luottamuksen ilmapiiri. Se on pohja, jota myös kodit toivovat: että lapsen ympärillä olevat aikuiset tekevät työtään rauhallisesti, johdonmukaisesti ja lapsen kasvua tukien.

Tähän salaliittoon kuuluvat kaikki koulun ja hallinnon aikuiset. Jokainen lapsen kanssa toimiva voi liittyä siihen.

Kun kerroin kasvattajien salaliitosta kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtajalle, ilmoitti hän heti olevansa mukana. Salaliitto ei kuitenkaan synny yhdestä ihmisestä.

Haluan siksi esittää henkilökohtaisen vetoituksen. Liity kasvattajien salaliittoon.

Se ei vaadi jäsenmaksua eikä järjestäytymiskokouksia. Riittää, että toimii koulussa niin, että lapsen silmissä aikuiset näyttävät turvallisilta, johdonmukaisilta ja yhteistyötä tekevilta ihmisiltä.

Hyväksyvällä katseella
– mutta päättäväisellä otteella.

